

10 år med forskning på barne- og ungdoms- idrett

Kunnskapsoversikt
2014–2024

Anette Skilbred
Hanne Elisabeth Sogn
Lene Røe
Åse Strandbu

Foto: iStock

Innhold

Barn

**6 **

Pubertet

**8 **

**Utbrenthet
og skader**

**10 **

**Motivasjon
og emosjoner**

**12 **

Frafall

**13 **

**Toppidretts-
skoler**

**14 **

Paraidrett

**16 **

Kjønn

**18 **

**Inkludering
og ulikhet**

**20 **

Trakassering

**23 **

**Trener-utøver
relasjon**

**24 **

**Trening og
læring**

**28 **

**Prestasjon
og talent-
utvikling**

**30 **

**Nettverk
- foreldre og
jevnaldrende**

**32 **

**Organisering og
arrangementer**

**34 **

**Klima og
miljø**

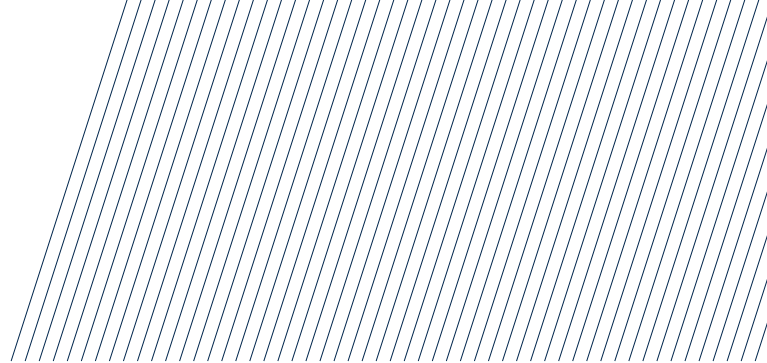
**36 **

Introduksjon

Med denne kunnskapsoversikten markerer vi at FOBU – Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett er ti år. Senterets historie går imidlertid litt lengre tilbake i tid. I overgangen 2006/2007, etablerte NIH i samarbeid med Kunnskapsdepartementet (KUD) et forskningscenter for trening og prestasjon ved Institutt for fysisk prestasjonsevne. Jostein Hallén (i dag professor i fysiologi ved NIH) ble tilsatt som senterets leder.

I 2012 rettet senteret sin forskningsvirksomhet mot ungdomsidretten og professor og idrettspsykolog Pierre-Nicolas Lemyre ble engasjert som senterleder, etter at Lars Tore Ronglan (i dag professor og rektor ved NIH) hadde vært leder en kort periode. Fra og med 2014 ble dreiningen mot barne- og ungdomsidrett besluttet, og senteret endret navn til Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett (FOBU). Målet med senteret forble å sikre et tett samarbeid mellom forskning og den utøvende idretten. Professor og idrettssosiolog Åse Strandbu overtok som leder i august 2019. I perioden juni 2023 til juni 2024 har sosiolog og forsker ved FOBU, Hanne Sogn, fungert som senterleder.

Vi har i tiåret vi nå legger bak oss samarbeidet med en rekke instanser. Dette har blant annet involvert ulike utdanningsinstitusjoner, velferdsforskningsinstituttet NOVA (OsloMet) og Kunsthøgskolen, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, ulike særforbund og idrettskretser, Antidoping Norge samt andre aktører som Redd Barna og Barne- og familiedirektoratet. Dette i tillegg til Beitostølen helsesportsenter og Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse.

Videre har FOBU samarbeidet med andre forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Vi har lagt vekt på å samarbeide bredt for å sikre relevant kunnskap om barne- og ungdomsidrett i Norge.

Denne kunnskapsoversikten gir praksisfeltet, idrettspolitikere og andre idrettsforskere en oversikt over tema FOBU har arbeidet med. Etter en gjennomgang av alle publikasjoner (rapporter, artikler og bøker mv.), som forskere tilknyttet FOBU har produsert og publisert, har vi endt opp med å dele vår forskningsvirksomhet i 16 hovedtemaer. Vårt håp med den nevnte inndelingen er å gi deg som leser en god oversikt over FOBUs forskning de siste 10 årene. Dersom du ønsker å fordype deg i litteraturen som vi presenterer, finner du referanser til hver enkel utgivelse helt til slutt i rapporten. Referansene er sortert etter tema.

Vi ønsker å takke vår referansegruppe bestående av KUD, NIF og NIH for godt samarbeid over mange år. Vi vil også rette en stor takk til Institutt for Idrett og samfunnsvitenskap og professor og instituttleder Lone Friis Thing som har lagt til rette for oss på alle måter.

Vi takker også alle tidligere og nåværende samarbeidspartnere og de som har bidratt med finansiering.

God lesning!

Anette Skilbred
Stipendiat

Hanne Sogn
*Vikarierende
senterleder/forsker*

Lene Røe
Kontorsjef

Åse Stranbu
Professor/senterleder

Barn

Idrett har en stor plass i den norske barndommen. I forskningsporteføljen til FOBU finnes studier om ulike sider ved barns plass i idretten. En rapport beskriver historiske linjer i barns idrettsaktivitet og gir en oppdatert oversikt over forskning om barn og idrett. I rapporten undersøkes også treningssvaner og idrettsliv blant 10–12 åringer med utgangspunkt i data fra spørreskjemaundersøkelsen Ungdata Junior. Rapporten viser at barn med begrensede sosioøkonomiske ressurser er systematisk underrepresenterte i idretten. Rapporten konkluderer med at NIFs visjon om «idretts glede for alle» ikke er oppfylt.

En annen studie sammenligner reguleringen og målsettinger for barneidretten i Skandinavia. Her fremkommer det at barneidretten i Norge er tydeligere regulert enn barneidretten i Sverige og Danmark. NIFs Bestemmelser om barneidrett og Idrettens barnerettigheter gir tydeligere retning for barneidretten i Norge enn våre naboland. Studien konkluderer med at vi allikevel vet mindre om hvordan bestemmelsene og rettighetene følges opp i idretten.

Hvor tidlig bør barn begynne med idrett? Hvordan bør idrettsaktivitet for barn utformes?

Foto: iStock

Kommersielle interesser har også innflytelse på barne- og ungdomsidretten. Et tydelig eksempel på dette var debatten rundt strømming av breddeidretten. Rapporten «Ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett», viser at det kan være vanskelig for unge idrettsutøvere å ta en selvstendig beslutning om å bli strømmet eller ikke. Spesielt blant ungdommene som drev med lagidrett, var dette fremtredende. Disse ungdommene ga uttrykk for at de var redde for å «ødelegge» for resten av laget dersom de reserverte seg fra å bli strømmet. Resultatene peker på at de voksne i idretten har et stort ansvar når kommersielle krefter banker på, fordi det er mange perspektiver som må hensyntas.

En siste artikkel har undersøkt tendensen til at idrettsforeninger/klubber tilbyr aktiviteter for stadig yngre barn, med rideskoler i Norge og Sverige som case. Resultatene viser at rideskoler, lik andre idrettsaktiviteter, tilbyr aktiviteter for 0–6-åringer, med lekbaserte metoder for å lære barna å ta vare på og ri hestene. Rapporten diskuterer ulik oppfatning om disse aktivitetene, med noen bekymringer om barnas alder, foreldrenes kunnskapsnivå, og sikkerhet.

Forskeren kommenterer

Hører barna hjemme i idretten? Hvor tidlig bør barn begynne med idrett? Hvordan bør idrettsaktivitet for barn utformes? Dette er spørsmål som har vært stilt, som bør stilles og som følges opp av FOBU. Andre temaer er spenninger mellom allsidighet og tidlig spesialisering i barneidretten, og mellom rangering (konkurransetidrett) og lek. NIFs Bestemmelser om barneidrett og Idrettens barnerettigheter er ment å legge til rette for en inkluderende idrett for barn der leken skal ha en stor plass. Tidligere har forskning fra NIH (særlig fra professor emeritus Yngvar Ommundsen) vært en viktig premissleverandør for norsk idrett. Vi vet mindre om hvordan barneidretten praktiseres i idrettslagene i dag. FOBU ønsker derfor å styrke forskningen om barneidretten og hvordan barn selv opplever å være en del av idretten.

ÅSE STRANDBU

Professor, Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett, Norges idrettshøgskole

Pubertet

I forskningsporteføljen til FOBU finnes flere studier om ulike aspekter ved pubertet, fordi kroppslige og mentale endringer i puberteten har stor betydning i ungdommers idrettsliv. Sentrale tema i denne forskningen har vært pubertetens betydning for maksimalt oksygenopptak, samt endringer i ulike organer i kroppen, som lunger, hjertet og blodet og innflytelsen disse kroppslige endringene har for opplevelse og nytte av ulike former for trening.

Mer spesifikt har enkeltstudier sett på utviklingen av hjertet blant utholdenhetsutøvere i alderen 12–18 år og hvilken effekt utholdenhetstrening har på et hjerte under utvikling og effekten av intervalltrening på maksimalt oksygenopptak hos 12-åringer, og effekten av utholdenhetstrening på maksimalt oksygenopptak fra 12 til 15 år.

Det er også forsket på forskjeller i svømmeres hastighet mellom aldersgrupper og aerob utholdenhet og om selvrapportert utholdenhet kan predikere kroppsbilde senere i livet.

[...] det er kroppen sin vekst, og ikke mengden av typisk utholdenhetstrening, som er den viktigste faktoren for utvikling av det maksimale oksygenopptaket.

Forskeren kommenterer

Det maksimale oksygenopptaket er en viktig faktor for prestasjon i mange idretter, og mange ungdommer trener mye utholdenhetstrening gjennom ungdomstiden. Vår forskning har derimot vist at det er kroppen sin vekst, og ikke mengden av typisk utholdenhetstrening, som er den viktigste faktoren for utvikling av det maksimale oksygenopptaket. Dette skyldes den store effekten puberteten har på lunger, hjertet og blodet. Det betyr at trenere med visshet kan legge opp til et variert treningsinnhold, uten at det går på kompromiss med utvikling av det maksimale oksygenopptaket.

HALVARD GRENDS
Stipendiat, Institutt for
fysisk prestasjonsevne,
Norges idrettshøgskole

Foto: Emil Sollie

Foto: shutterstock

Utbrenthet og skader

FOBU forsker også på utbrenthet (burnout) og skader, som vi gjerne omtaler som idrettens skyggesider. Slik idretten har utviklet seg er det uungåelig at unge utøvere blir utbrent eller skadet. FOBU ønsker derfor å avdekke hvilke faktorer og kjennetegn som fremmer eller hemmer en slik utvikling. Forskere har også undersøkt den doble belastningen som kommer av høye forventninger fra skole og idrett.

En studie har sett på sammenhenger mellom treningsbelastning, aktivitet og forekomst av helseplager. En annen studie har undersøkt sosialt press og viljen til å utøve sin idrett på tross av skade. En tredje studie har sett på ulike faktorerets betydning for om utøvere blir utbrent eller ikke. En fjerde og siste studie har sett på stressorer og motivasjonsklimaets påvirkning på akutte skader og belastningsskader.

Det er viktig at idrettsskolene [...] strukturerer sine daglige timeplaner for å fremme tilstrekkelig restitusjonstid.

Forskeren kommenterer

Ungdomsidrettsutøvere som kombinerer idrett med skole i spesialiserte idrettsskoleprogrammer, kan være i risikozonen for utbrenthet både i idretten og på skolen. Omtrent 10 prosent av idrettsutøverne på ungdomstrinnet i idrettsskoler opplever symptomer på idrettsrelatert utbrenthet, mens 35 prosent opplever utbrenthet relatert til skolen. Idrettsutøvere på høyere skoletrinn og kvinnelige idrettsutøvere kan være mer utsatt for utbrenthet. Det er viktig at idrettsskolene tar dette i betraktning og strukturerer sine daglige timeplaner for å fremme tilstrekkelig restitusjonstid.

MILLA SAARA ANNELI SAARINEN
Postdoktor, Forskningscenter
for barne- og ungdomsidrett,
Norges idrettshøgskole

Motivasjon og emosjoner

FOBU har også satt fokus på motivasjon og emosjoner i barne- og ungdomsidretten og undersøkt ulike sammenhenger mellom flere faktorer, og hvilke potensielle utfall disse sammenhengene kan ha. I og med at motivasjon ofte utforskes i sammenheng med ulike tematiske, handler flere studier innunder andre temaer i denne kunnskapsoversikten også om motivasjon.

Flere studier har sett på hvordan tilfredstillelse av grunnleggende psykologiske behov, som autonomi, tilhørighet og kompetanse, påvirker barn og ungdoms motivasjon for å drive med idrett. Et annet fokusområde har vært å forstå hvordan utøvernes behov for å føle seg kompetente og trygge påvirker deres motivasjon og prestasjoner.

Det er også forsket på hvordan viktige personer, som foreldre og trenere påvirker inn på motivasjonsklimaet og utøvernes typer av motivasjon. Motivasjon er også ofte sett i sammenheng med sunne og usunne utfall, som for eksempel følelse av kompetanse eller påvirkning på utmattelse. Perfeksjonisme er et siste tema som har blitt utforsket. Da særlig i tilknytning til flere ulike utfall som kontrollert motivasjon, prestasjonsangst og utmattelse. Andre negative følelser som er studert er sammenhengen mellom skam, skyld, selvsjusterende atferd og ferdighetsnivå blant fotballspillere.

Forskeren kommenterer

Motivasjon er essensielt for å opprettholde trening. De fleste norske eliteutøvere erfarer gunstige motivasjonsprosesser, men studier har vist at latent sårbarhet kan utløses av perfeksjonisme og prestasjonsorienterte treningskulturer. Trenere og foreldre kan bidra til å fremme trivsel og motivasjon, samt dempe risikoen for uhelse. Dette kan de gjøre gjennom å dempe prestasjonsjaget og etablere utøversentrerte og autonomistøttende treningskulturer med fokus på læring, utvikling, trivsel og selvregulering.

HEIDI MARIAN HARALDSEN

Førsteamanuensis,
Kunsthøgskolen Oslo

Trenere og foreldre kan [...] dempe prestasjonsjaget og etablere utøversentrerte [...] treningskulturer med fokus på læring, utvikling, trivsel og selvregulering.

Frafall

Frafall i idretten er og har lenge vært et tema FOBU har vært opptatt av. Vi vet at idrettsdeltakelsen er svært høy i de tidlige tenårene, men også at mange faller fra ettersom ungdommen blir eldre. Hvorfor mange slutter med idrett og hva som kan gjøres for å forhindre dette har opptatt flere forskere ved FOBU.

En større rapport fra 2016, utforsket og redegjorde for prosjekter som ble igangsatt for å holde ungdommer aktive i idretten lenger. En studie har satt søkelys på de sosiale prosessene som er involvert når ungdommer dropper ut av idretten. Videre har en studie undersøkt psykososiale faktorer som kommer i spill når ungdommer går fra ungdomsskole til videregående, og hvordan det spiller inn i deres refleksjon og beslutning om å fortsette eller slutte med idrett. Andre studier handler om overganger fra ungdomsidrett til eliteidrett. En siste studie har sett på hvordan ungdommer begrunner sin beslutning om å droppe ut av idrett, og hvordan kategorier for begrunnelse varierer langs tre ulikhetsdimensjoner; sosioøkonomisk status, etnisitet og kjønn.

Frafall [...] kan skyldes idretten selv [...] eller utenforliggende forhold. Det første kan idretten gjøre noe med.

Forskeren kommenterer

Fordi veldig mange barn og unge er med i organisert idrett er antallet som slutter – faller fra – uunngåelig høyt. Frafall i barne og ungdomsidretten kan skyldes idretten selv (kjedelig, for alvorlig og seriøst, dyrt, manglende tilbud) eller utenforliggende forhold: flytting, nye interesser og venner. Det første kan idretten gjøre noe med, det andre er vanskelig å kontrollere. Frafallet henger sammen med sosiale forskjeller: Når det skjer (når det blir mer alvorlig, når man bytter skole), hvem det skjer med (alder, kjønn, sosial klasse, minoritet/majoritet) og hvilke grunner man har til å slutte med idrett.

ØRNULF SEIPPEL
Professor, Institutt for
idrett og samfunnsvitenskap,
Norges idrettshøgskole

Toppidretts- skoler

Forskning om toppidrettsskoler, ungdoms- og videregående skoler med skoletilbud til ungdom som ønsker å gjennomføre normal skolegang og samtidig dyrke sin «idrettskarriere» har også blitt forsket på i FOBU regi. Disse skole-ene har en lang historie i norsk sammenheng, og det tilbys denne typen utdanning både i offentlig og privat regi.

Forskning om elever som går på toppidrettsskoler, ofte kalt «dual career»-forskning, har handlet om å se nærmere på balansen mellom idrettslig og akademisk utvikling. Data er gjerne basert på intervjuer med trenere og utøvere. I denne sammenheng er det blant annet forsket på toppidrettsskoletreneres innsikt i elevens utfordring med å finne en balanse mellom idrett og skole og hvordan trenerne fremmer utøveres mulighet for utvikling.

Balansen mellom «moro» og «det å jobbe hardt», og hvilken støtte som trengs, har vært undersøkt ved en spesifikk toppidrettsskole. En annen studie har intervjuet utøvere som gjennomfører et «dual career-løp», om opplevelser av stressfaktorer, i forbindelse med at de har deltatt i internasjonale konkurranser.

En studie undersøkte overgangen fra ungdomsskole til spesialisert toppidrettsskole (videregående), og hva slags former for stress denne overgangen kan medføre. Risiko forbundet med økt treningsbelastning i overgangen til toppidrettsskole er også undersøkt. Mange elever reflekterer i denne overgangen over om de skal fortsette eller slutte med idretten i løpet av videregående utdanning.

Noen studier har hatt en mer utpreget kritisk inngang, og sett på skolens rolle i større strukturelle sammenhenger, og hvordan de private skolene gir noen særlige grupper muligheter til å satse på idrett.

Forskeren kommenterer

Forskning på idrettsskoler dekker to viktige felt: utdanning og idrett. Resultater fra forskningen viser at selv om toppidrettsskoler er et sted der ungdommene trives godt, og en viktig bidragsyter i den enkeltes utvikling, kan det også være krevende å balansere skole og idrett. Det er derfor viktig at skolene og klubbene som har ansvaret for denne typen utøvere setter spesielt fokus på *bedre* aktivitet, og ikke nødvendigvis *mer* aktivitet. Det er også viktig at skolene og klubbene setter fokus på hvordan ungdommene har det psykososialt.

SIV GJESDAL

Førsteamanuensis, Institutt for idrett og samfunnsvitenskap, Norges idrettshøgskole

**[...] selv om toppidretts-
skoler er et sted der
ungdom trives godt
[...] kan det også være
krevende å balansere
skole og idrett.**

Foto: iStock

Foto: NIH

Paraidrett

Paraidrett er en liten, men voksende tematikk og en del av FOBUs forskningsportefølje. Ett av de pågående prosjektene administrert av FOBU handler om ungdommer med funksjonsnedsettelse og deres erfaringer i den organiserte idretten. En systematisk litteraturgjennomgang fra dette prosjektet har diskutert hvordan begrepet deltakelse forstås og brukes i dette forskningsfeltet.

Ved FOBU er det to pågående doktorgradsprosjekter på dette tema som vil gi oss mer kunnskap om denne gruppen utøvere på sikt.

[...] forskningen har til nå i størst grad fokusert på barrierer for deltagelse. Framover trengs et skifte i perspektiv [...]

Forskeren kommenterer

Forskningsresultater og tall hentet fra idretten er tydelige: Barn og ungdom med funksjonsnedsettelse deltar mindre i fysisk aktivitet og organisert idrett sammenlignet med sine jevnaldrende som ikke er funksjonsnedsett. Skjevheten i deltagelse er ikke en ny problematikk. Derfor har forskningen til nå, i stor grad, satt søkelys på barrierer for deltagelse i idrett, for denne gruppen utøvere. Framover trengs et skifte i perspektiv som også inkluderer hvordan vi kan øke innsikt i hva som utvider mulighetsrommet og fremmer idrettsdeltagelse for alle, inklusive de som har en eller annen form for funksjonsnedsettelse.

MARTE BENTZEN

Førsteamanuensis, Institutt for idrett og samfunnsvitenskap, Norges idrettshøgskole

Kjønn

Vi vet at idrett er en «kjønnet arena» – noe som også kommer til uttrykk i barne- og ungdomsidretten. I FOBUs forskningsportefølje er ulikhet i idrettsdeltagelse mellom jenter og gutter tema i flere studier. Enkelte prosjekter har i denne sammenheng også handlet om konstruksjoner av maskulinitet og feminitet, og hvordan idretten bidrar til å (re)produsere kjønnsstereotyper. Den etnografiske studien «The cultural significance of a smile» synliggjør hvordan medieframstillinger av kvinnelige elite håndballspillere påvirker trenernes atferd ovenfor en gruppe unge jentehåndballspillere. Studien viser hvordan trenerne som var med i studien ubevisst formidler bestemte forestillinger om maskulinitet og feminitet til unge utøvere.

Bokkapitlet «Kultursosiologiske studier av kjønn» synliggjør på sin side at forståelse av kjønn i idretten langt på vei har i seg den samme type forståelser av kjønn, som vi finner ellers i samfunnet. Tradisjonell oppfatning om kjønn gjenspeiler seg også i idretten. Et eksempel på dette er hvordan idretten tidlig deler inn i kjønnsklasser, noe som bidrar til at essensialistiske forståelser (jenter er sånn og gutter er sånn) av kjønn reproduseres.

Den siste studien FOBU har vært involvert i som omhandler kjønn i idrett er «Fotball som kjønnet mulighetsrom». Artikkelen beskriver hvordan det har etablert seg en «metafortelling» om kvinnefotball – som ofte fremstilles som annenrangs sammenlignet med herrefotball. Intervjuer med fotballjenter viser at denne metafortellingen inkorporeres i jentenes forståelse av egne muligheter som fotballspillere og ambisjonene de tillater seg å ha.

Forskeren kommenterer

Kjønn, som en sosial og kulturell konstruksjon, er dypt innvevd i alle aspekter av våre liv, inkludert i barne og ungdomsidretten. Kjønn vi er født med eller identifiserer oss med, påvirker våre muligheter, både i breddeidretten, men også de som velger å strekke seg mot en toppidrettskarriere. Historisk var idrett primært konstruert som en arena for unge menn, noe som fortsatt påvirker våre oppfatninger av hva idrett er – og skal være. Sosiologiske – og samfunnsvitenskapelige studier om kjønn og idrett søker å avdekke ulike dyper dynamikker, blant annet for å øke vår forståelse av forskjellsbehandling og diskriminering i idretten, basert på kjønn. Skal vi oppnå kjønnsrettferdighet i norsk idrett er det viktig at praktikere (ledere, trenere og andre frivillige) er oppmerksomme på urettferdigheter basert på kjønn, enten det gjelder språk/sjargong vi har vendt oss til å bruke, hvem som får mediedekning, tildeling av treningstider, økonomiske prioriteringer, eller annen type ressursfordeling.

HANNE SOGN
Forsker, FOBU,
Norges idrettshøgskole

Foto: iStock

Foto: iStock

Inkludering og ulikhet

FOBU har i det siste tiåret vært spesielt opptatt av å forske på idrettsdeltakelse, inkludering og ulikheter blant barn- og unge. En gjennomgang av idrettsforskning fra 1950-tallet og fram til i dag viser at klassebakgrunn ikke hadde betydning for idrettsdeltakelse på 1980 og 1900-tallet, men at det har fått stor betydning for idrettsdeltakelse i tiårene etter.

Forskere ved FOBU har hatt et særlig fokus på barn og unge med annen etnisk bakgrunn. En tidligere rapport undersøkte i denne sammenheng økonomiske og kulturelle barrierer for deltakelse i Akershusidretten. En annen rapport har utforsket hva minoritetsforeldre tenker at idretten kan bety for barna deres, hvordan de opplever forventinger om foreldre-deltakelse og hva det betyr for dem, og hvordan de opplever kostnadene i idretten. En annen studie med data hentet fra Ungdata Oslo, har utforsket hvorfor flere majoritetsbarn enn minoritetsbarn deltar i den organiserte idretten. Et bestemt prosjekt som hadde suksess i å inkludere minoritetsjenter har også blitt undersøkt. Her ble jenter, foreldre, trenere og to prosjektmedarbeidere intervjuet om prosjektet spesielt og om deltakelse generelt.

En oppdatert kunnskapsstatus om ungdoms deltakelse og treningssvaner ble publisert i 2023. Studien satte særlig søkelys på hvordan pandemien påvirket barn- og unges treningssvaner. Rapporten viste at sosioøkonomisk status hadde en klar betydning for idrettsdeltakelse.

Et følgeforskningsprosjekt har fulgt Oslo idrettskrets sitt initiativ «Idrett for alle i Oslo». Tre av fire rapporter er publisert. Den første delrapporten kartla innholdet i satsningen fra initiativtakers side, samt hvordan den ble oppfattet av ledere i idrettslagene som deltok. Andre delrapport undersøkte hvordan de sosiale prosessene som bidrar til at aktiv idrettsdeltagelse endrer seg med alder og hvilken betydning det har for idrettslagenes arbeid med inkludering.

**Er deltakelse [...] det samme som inkludering?
Er lik deltakelse det samme som sosial likhet?**

Tredje delrapport handlet om det frivillige arbeidet som gjøres, og hvordan det erfares og ser ut i ulike klubber i Oslo. Prosjektet diskuterer også hvordan det som vi omtaler som en samfunnsmessig eskalering rammer barne- og ungdomsidretten.

Prosjektet har også utviklet et konseptuelt rammeverk for å evaluere og samle nåværende inkluderingsforskning innenfor organisert idrett. Dette for å sikre at inkludering gjennom idrettspolitik treffer lokalt nivå (klubb).

I et bokkapittel problematiseres inkludering som en del av noen grunnleggende spenninger og paradokser i ungdomsidretten. Først diskuteres spenningen mellom idrett som en kilde til glede og lek på den ene siden, og kontrollert og strukturert aktivitet, på den andre siden. Så diskuteres spenningen mellom ungdomsidretten som en arena for konkurranseidrett på den ene siden, og som inkluderingsarena på den andre siden.

Forskeren kommenterer

Er deltakelse i barne og ungdomsidretten det samme som inkludering? Er lik deltakelse det samme som sosial likhet? Et svar krever at vi gjør oss opp en mening om hva vi mener med begreper som inkludering, deltakelse og sosial ulikhet og sammenhengen mellom dem. Ungdom med lav sosioøkonomisk status og minoritetsjenter er sterkt underrepresentert i norsk barne og ungdomsidrett. Årsakene til denne underrepresentasjonen er ofte strukturelle (økonomi, ressurser o.l.). Kunnskapen vi har kan hjelpe idretten til å se seg selv noe mer utenfra, som igjen kan gi grobunn for en mer inkluderende idrett.

LARS ERIK ESPEDALEN
Stipendiat, Forskningscenter
for barne- og ungdomsidrett,
Norges idrettshøgskole

Trakassering

I løpet av de siste fem årene har trakassering i idretten fått mer oppmerksomhet i FOBUs forskningsportefølje. Det er gjort studier av den generelle forekomsten av ulike krenkelser, som trusler, mobbing, utestenging, seksuelle krenkelser og overgrep i ungdomsidretten i Oslo.

FOBU har også forsket på unge utøveres etiske refleksjoner rundt seksuelle relasjoner mellom trenere og utøvere. Studier har i tillegg undersøkt om idrettsstudenter, som potensielt skal ut å jobbe i idretten, kjenner til NIFs retningslinjer for forebygging av seksuell trakassering og overgrep i idrett¹. Idrettsstudenters samtaler om gråsonetilfeller (blant annet kan det forekomme seksuell omgang mellom trener og utøver), har også vært undersøkt.

Idretten har iverksatt tiltak for å motvirke vold og krenkelser. På oppdrag for Redd barna gjennomfører FOBU nå et følgeforskningsprosjekt, der vi evaluerer virkningen av kurset «Trygg på trening». Et kurs som har til formål å sikre at trenere og andre frivillige (inklusive ledere) i idretten, får økt innsikt, kunnskap og kompetanse om vold og seksuelle overgrep i idretten. Den første delrapporten er publisert. Denne inkluderer en sammenstilling av tidligere forskning om krenkende atferd i idretten, endringsforståelser som ligger til grunn for de ulike aktørenes (NIF, særforbund og idrettskretser) involvering i «Trygg på trening» og også hvordan kurset har blitt utviklet og implementert i ulike særforbund. Den andre delrapporten² undersøker hvorvidt kurstilbudet «Trygg på trening» med Redd Barna, bidrar til at trenere og andre frivillige får økt innsikt og handlingskompetanse knyttet til problematikken.

Forskeren kommenterer

Det er viktig at trakassering, vold og krenkende seksuell atferd i idretten tematiseres, slik at denne type krenkelser kan forebygges. Idretten er spesiell fordi den representerer en kontekst der en rekke ulike maktforhold (eks. trener-utøver relasjon) er særlig til stede. For å forebygge slike hendelser i idretten er det viktig at det samtales om tematikken, og at det skjer en bevisstgjøring blant de som er involvert. Spørsmål som hva som er krenkende atferd og overgrep, hva som er gråsoneproblematikk og hvilke typer av konsekvenser det å bli utsatt har for barn og unge er viktig å rette oppmerksomheten mot. Dette er ikke bare viktige spørsmål for trenere, foreldre og andre frivillige, men også for barn og unge selv (hvor går grensen for hva man skal tåle). I tillegg, har ledere og styrer i de ulike organisasjonsleddene en viktig rolle å spille.

LOTTE STANG AUNE

Stipendiat, Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett, Norges idrettshøgskole

1) Seksuell trakassering og overgrep (idrettsforbundet.no)

2) Publiseres i september

Trener–utøver relasjon

Treneren har en sentral rolle i barne- og ungdomsidretten. Relasjonen mellom utøvere og trenere og trenerens idealer og praksis har derfor vært et viktig forskningsområde for FOBU.

En studie har undersøkt hvordan idrettsutøveres trivsel påvirkes av trenernes væremåte og støtte. Kontrollerende treneroppførsel har blitt studert som en betingelse for mestringsklima, oppgavemåling og spillernes tilfredshet med egen kompetanse i ungdomsfotballen.

FOBU har også forsket på hvordan delt virkelighetsoppfatning etableres/ikke etableres i samarbeidet mellom idrettsutøvere og deres trenere, og hvordan tilstedeværelsen av delt virkelighetsoppfatning har betydning for den opplevde kvaliteten i relasjonen dem imellom.

Avstanden mellom trener og lag når det gjelder opplevd motivasjonsklima (skapt av treneren) har også blitt undersøkt, og sett i sammenheng med målorienteringer for prestasjon og affektive reaksjoner.

Et bokkapittel beskriver mangfoldet av utøvere, motstridende mål og kryssende interesser som finnes i idrettsfeltet, og hvilke utfordringer det kan by på for trenere i ungdomsidretten. En studie har utforsket hvordan motivasjonsklima henger sammen med ulike typer treneratferd. En annen studie har undersøkt et trenerkurs implementert i breddefotballen, som et tiltak for å redusere frafallet blant aldersgruppen 12–13 år.

Gjennomføringen av et trenerutviklingsprogram for å fremme barnas helse og et positivt miljø for grasrottrenerne i Norge og Frankrike, er sammenlignet i en studie. Det er også undersøkt hvordan en Hollywood-filmreferanse fungerer som et ritual for en håndballtrener for 15–16 åringer, og hvilke underliggende kulturelle idealer som speiles i dette.

De unge vokser på medbestemmelse, positive sosiale relasjoner og mestring med læring, prestasjonsutvikling og mentalt velvære som resultat.

Foto: Emil Sollie

En del studier har tatt for seg utviklingsprogram for å øke kompetansen hos trenere. En studie undersøkte forskjeller i selvrapporterte atferd til en gruppe ungdomsfotballtrenere fra sesongstart til sesongslutt, og disse trenernes egenevaluering av å delta i et trenerutviklingsprogram. Det er også sett nærmere på hvordan et bestemt pedagogisk læringsverktøy kan være til nytte for trenerutvikling. En siste studie i denne sammenheng presenterer et konseptuelt rammeverk, designet for å lære trenere hvordan de kan handle støttende overfor sine utøvere.

Andre studier igjen har diskutert metodiske grep for å måle treneratferd best mulig. I tillegg har en studie testet kvaliteten i et spørreskjema som hadde til hensikt å fange opp om trenerne følte at de mestret rollen som trener eller ikke. En annen undersøkelse vurderer nytten av selvbestemmelsesteori (SDT³) for å forstå hvordan relasjoner mellom trenere og utøvere påvirker de unges helse, psykologiske velvære, læring og prestasjon.

Studier innen selvbestemmelsesteori (SDT) viser vei: Gunstig relasjon mellom trener og utøver påvirker de unges helse, psykologiske velvære, læring og prestasjon.

3) Selvbestemmelsesteorien (SDT) representerer et bredt rammeverk for studier av menneskelig motivasjon.

Teorien opererer med tre medfødte grunnleggende psykologiske behov der tilfredsstillelse av disse er en nødvendig betingelse for velvære. Dette er behovet for autonomi, kompetanse og tilhørighet (Ryan & Deci, 2017).

En studie testet en ny modell, basert på SDT og en motivasjonsmodell for trener-utøver relasjonen, for å forstå faktorene knyttet til treneres selvrapporterte tilfredshet med egen trenergjerning.

En del studier har i tillegg til det overnevnte undersøkt sammenhenger mellom spesifikke treneratferder og ulike utfall. Herunder er støttende versus demotiverende idrettscoaching til unge utøvere og betydningen det vil ha for en rekke utfall undersøkt. En studie undersøkte sammenhengene mellom oppfatninger av trenerens autonomistøtte og tilfredsstillelse av grunnleggende psykologiske behov blant unge fotballspillere.

Og jammen er det ikke bra for de voksnes psykologiske helse og velvære også!

Forskeren kommenterer

Konkurrans og prestasjon versus det å fremme helse blant unge utøvere er et spenningsfelt for ledelsen i NIF, så vel som for særforbund med ansvar for den sportslige utviklingen og også klubbtrenerne/ledere og foreldre som skal virke som støttespillere for barn og unge lokalt. Et spørsmål som er viktig å ha et videre fokus på er om disse to aspektene kan forenes. Studier innen selvbestemmelsesteori (SDT) har vist vei: Gunstig relasjon mellom trenere og utøvere påvirker de unges helse, psykologiske velvære, læring og prestasjon. Stikkord i denne sammenheng er autonomistøtte. De unge vokser på medbestemmelse, positive sosiale relasjoner og mestring med læring, prestasjonsutvikling og mentalt velvære/helse som resultat. Et Kinder-egg, med andre ord. Og jammen er det ikke bra for de voksnes psykologiske helse og velvære også! Et paradoks: Praksis med basis i denne teorien overskygges av voksnes jag etter seier, forsert trening, spesialisering og talentidentifisering. Forskning innen helsefremmende arbeid gir et supplement. NIF sentralt, særforbund, idrettskretser og klubber på lokalt nivå kan ha stor nytte av å tilegne seg en selvforståelse og identitet som programforpliktet helsefremmende arena i målsetting og handling.

YNGVAR OMMUNDSEN

Professor emeritus, Institutt for idrett og samfunnsvitenskap Norges idrettshøgskole

Trening og læring

Idretten er en læringsarena for barn og unge på flere måter. Noe FOBU har satt søkelys på.

Forskere har undersøkt hvilke læringskontekster unge utøvere opplever at de har i idretten. Et tema i denne sammenheng har vært hva de lærer om livsmestring.

En annen studie har undersøkt hvordan sosiale interaksjoner blant unge håndballspillere er sammenvevde med idealer, tro og normer knyttet til læring. Eksempler har blitt hentet fra trenerpraksis i håndball.

Et bokkapittel viser endringer i ungdommers motiver og begrunnelse for trening over en 28-års periode. Studien viser at det som tidligere har stått sentralt, som å ha det gøy på trening (såkalte tradisjonelle verdier) har fått mindre betydning de siste årene, mens mer instrumentelle motiver, som trening for å bedre helsen og utseende, har økt.

Forskeren kommenterer

Vi tilegner oss kunnskap og erfaringer gjennom de praksisene og kulturene vi engasjerer oss i. Hvis du er en trener som er opptatt av hvilke læringsmuligheter din praksis genererer for ungdom, kan det derfor være hensiktsmessig å rette søkelys på de uttalte og underliggende normene og holdningene som eksisterer på den idrettsarenaen du er ansvarlig for. Stiller praksisene for eksempel krav til effektivitet eller oppmuntrer de til å være mer utforskende? Slike forhold vil kunne ha innvirkning på relasjonene ungdommene etablerer, og kan virke inn på deres forståelse av hvem de kan være som utøvere.

MARIE ØYDNA
Stipendiat, FOBU,
Norges idrettshøgskole

**Stiller praksisene
[...] krav til effektivitet
eller oppmuntrer de
til utforskning?**

Foto: Emil Sollie

Prestasjon- og talentutvikling

Forskning om prestasjon- og talentutvikling spenner bredt og handler om å forstå hvilke faktorer som hemmer og hvilke som fremmer deltagelse, utvikling og prestasjon, både i og utenfor idretten. FOBU har hatt som mål å styrke denne type kunnskap.

En sentral del av diskusjonen har vært hvordan idretten definerer og operasjonaliserer talent, og hvorvidt en kan forutse hvilke barn og unge som vil kunne utvikle seg til å bli toppidrettsutøvere. Ett tema har i denne sammenheng vært den relative alderseffekten, som peker på tendensen til å oppfatte utøvere som er født tidlig på året, og dermed er eldst i sin årsklasse, som talenter. Dette er et fenomen som har vist å ha betydelig innvirkning på hvilke barn og unge som blir lagt merke til og satset på. Der relativ alderseffekt allerede viser seg i barnealder, slår vekst- og modningseffekter ut i puberteten. Barn som kommer tidlig i puberteten kan oppfattes som talenter. Disse forholdene gjør det særlig viktig å ha et kritisk blikk på utvelgelsesprosesser og deltagelse på ulike nivåer i «den norske talentutviklingsmodellen»⁴.

Den brede idrettsdeltagelsen, og samspillet mellom klubb, skole og forbund, skaper mange former for prestasjons og talentutvikling. Forskningen på feltet har hatt ulike innganger til hvordan talentutvikling praktiseres. FOBUs prosjekter har tatt for seg organisering av talentidentifikasjon og -utvikling, ledelse av utviklingsprosesser, utøveres erfaringer med internasjonale konkurranser, kritiske livshendelser, og hva som står på spill når idrettstalenter identifiseres.

Den brede idrettsdeltagelsen, og samspillet mellom klubb, skole og forbund, fører til at det er mange ulike veier til toppidrett [...]

4) «Den norske talentutviklingsmodellen» kjennetegnes av en stor gruppe ivrige idrettsungdommer som trener mye, og består av samspillet av aktiviteter i klubb, skole og på ulike forbundsnivåer (regionalt, nasjonalt, internasjonalt). Kombinert med at seleksjon forekommer i liten grad sammenlignet med talentutviklingsmodeller utenfor Skandinavia muliggjør dette mange ulike karriereforløp til elitenivå [Bjørndal, C. T., et al. (2017). "Talent development as an ecology of games: a case study of Norwegian handball." Sport, Education and Society 22(7): 864-877]

På grunn av en sterk vekst i ulike tilbud som idrettsskoler og fotballakademier er det viktig å undersøke disse. I den sammenheng har forskere satt søkelys på treneres erfaringer med og ideer om, hvordan deres arbeid er med på å fremme utviklingen blant unge utøvere. Også unge utøveres erfaringer på tvers av ulike type idrettsskoleprogrammer har blitt undersøkt. Holdninger til og verdier til å fremme prestasjon er undersøkt i en annen rapport. Basert på en spørreundersøkelse sendt ut til ansatte, tillitsvalgte, toppidrettsutøvere i norsk idrett, ble verdier og holdninger til doping og antidoping, undersøkt. En annen artikkel har undersøkt ulike kontekstuelle- og personlige faktorer som bidrar til unge utøveres prestasjonsfremmende og helseskadelige atferd.

Forskeren kommenterer

Den norske idrettsmodellen⁵ gir et unikt utgangspunkt for talentutvikling. Den brede idrettsdeltagelsen, og samspillet mellom klubb, skole og forbund, fører til at det er mange ulike veier til toppidrett og holder mulighetene for god talentutvikling åpen for flere muligheter lenger. Samtidig skaper det store aktivitets-tilbudet utfordringer med høy belastning, skader og utbrenthet. Det har derfor vært viktig å fange ulike aktørers interesser og opplevelser, med spesiell vekt på å løfte fram utøvernes egen stemme.

CHRISTIAN BJØRNDAL

Førsteamanuensis, Institutt for idrett og samfunnsvitenskap Norges idrettshøgskole

5) Den norske toppidrettsmodellen er en strukturert tilnærming til utvikling av eliteidrettsutøvere, med støtte fra både statlige og private finansieringskilder. Modellen legger vekt på høy kvalitet på trening og coaching, avanserte fasiliteter, samt vitenskapelig og medisinsk støtte for å optimere idrettsprestasjoner.

Nettverk – foreldre og jevnaldrende

FOBU har publisert flere studier om ungdomsidrett fra det vi kan si er ungdommers perspektiv⁶. En av disse studiene har undersøkt sammenhengen mellom familiens «idrettskultur» og klubborganisert idrettsdeltakelse blant tenåringer, og om dette varierte mellom gutter og jenter.

En annen studie har undersøkt hvordan ungdom gir mening til idrett, både som individuell praksis og som en del av jevnaldersgruppen. En tredje studie har utforsket det nettverket av aktører som omgir unge utøvere og som blir relevant i ungdommens forståelse av antidopingarbeid og det å ta i bruk kosttilskudd.

Fra det vi kan omtale som et foreldreperspektiv, har det blitt gjennomført flere studier av foreldrenes rolle i forbindelse med barn og unges idrettsdeltagelse, og hvordan de involverer seg i denne. En studie har vist hvordan nye idealer for involvert foreldreskap viser seg i idretten.

Videre har et bokkapittel undersøkt foreldre og andre nøkkelpersoners rolle som støtteapparat. Kapitlet viser hvordan antallet personer i støtteapparatet øker når utøverne blir eldre og mer involvert i den mer profesjonaliserte ungdomsidretten.

Forskeren kommenterer

Det vi kan forstå som nettverket rundt barn og unge idrettsutøvere utgjør en kompleks dynamikk av påvirkninger og støtte. Foreldre og jevnaldrende spiller en avgjørende rolle i formingen av barn og unges opplevelse av idrett og idrettsidentitet. Med alderen øker også nettverkets omfang, og ungdommene står overfor et voksende antall meninger og forventninger. Dette kan føre til utfordringer knyttet til det å balansere et ungt idrettsliv og stress, noe som understreker behovet for veiledning, hjelp og støtte fra nettverket rundt.

ANETTE SKILBRED

Forsker, Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett, Norges idrettshøgskole

Med alderen [...] også nettverkets omfang, og ungdommene står overfor et voksende antall meninger og forventninger.

6) Her har vi allerede omtalt rapporten «Ungdommers syn på strømming og filming av breddeidrett», som også tok utgangspunkt i ungdommers eget perspektiv.

Foto: Emil Sollie

Organisering og arrangementer

Økt deltakelse og medvirkning fra ungdom i beslutningsprosesser i idrett og organisering av idrett er en uttalt målsetting for Norges idrettsforbund. Flere studier fra FOBU har undersøkt ungdommers medvirkning i idretten.

En nylig publisert rapport tar opp ungdomsutvalgenes rolle og funksjon i norsk idrett og undersøker ulike hindringer for unges deltagelse i beslutningsprosesser. Dataene er basert på deltagende observasjon i forbindelse med et ungdomslederkurs, arrangert av idrettskretser og særforbund.

En annen studie har undersøkt hvordan unge toppidrettsutøvere opplevde å delta i sitt første Ungdoms-OL i Innsbruck 2012. Studien var opptatt av hvordan unge toppidrettsutøvere håndterte og balanserte ulike forventninger i den forbindelse.

Flere studier har tatt for seg ungdommers deltagelse i store arrangementer, spesielt Ungdoms-OL på Lillehammer i 2016. Det har også blitt forsket på unge frivilliges engasjement i idrettsklubber etter at lekene ble gjennomført. NIFs argumentasjon om at Ungdoms-OL på Lillehammer ville kunne bidra til å øke de unges involvering i idretten på lengre sikt ble diskutert.

Studiene som er gjennomført viser at slik involvering gir begrensede resultater med tanke på ungdommens videre engasjement.

Innflytelsesmønstre mellom Den internasjonale olympiske komité og lokale arrangører før Ungdoms-OL 2016 på Lillehammer og ulike aktørers press i denne forbindelse, har blitt undersøkt. FOBU har også sett nærmere på gjennomføringen av den norske ungdomsidrettspolitikken knyttet til Ungdoms-OL. Ungdom som deltok ble blant annet spurt om deres bevissthet om arrangementets pedagogiske målsetting, samt hvordan intensjonen om å fokusere på konkurranse og utdanning ble støttet opp av hvordan arrangementet ble gjennomført.

Idrettsledere bør i større grad fokusere på å utvikle en inkluderende kultur hvor unge har mulighet til å være seg selv [...]

Forskningen om unges medbestemmelse i idretten har vært opptatt av hindringer og tiltak for å fremme ungdoms medvirkning både i NIF, særforbund og idrettskretser. En rapport om fotballklubbens arbeid med konseptet «kvalitetsklubb» (utviklet av NFF), med den hensikt å løfte kvalitet i klubbens arbeid både hva gjaldt aktivitet, kompetanse og verdier er et eksempel.

En studie har sett på den institusjonelle formingen av ungdomsrepresentanter som endringsagenter i styringen av idrettsorganisasjoner, med fokus på hvordan denne formingen legger føringer på hvem disse ungdomsrepresentantene kan være, og hva som avgjør omfanget av deres rolleoppfyllelse.

Forskeren kommenterer

Å lede og organisere ungdomsidrett er en viktig og ansvarsfull oppgave. Idrettsledere bør i større grad fokusere på å utvikle en inkluderende kultur hvor unge har mulighet til å være seg selv, si sin mening og kommunisere sine ønsker og behov. Hvis idrettsorganisasjonene ikke får til å bygge bærekraftige organisasjoner og strukturer vil en bekymring være at ungdom gradvis blir mer tiltrukket av andre fritidsaktiviteter. Inkludering og likeverdig involvering av ungdom i ledelse i idretten og i idrettsarrangement vil kunne bidra til å sikre idrettens relevans for barn og unge.

ANNA-MARIA STRITTMATTER
Førstemanuensis
Örebro universitet, Sverige

Klima og miljø

Som i andre samfunnsinstitusjoner i Norge har det utviklet seg en bevissthet om at også idretten har et ansvar for å vurdere sitt klimaavtrykk. Forskere ved FOBU er i den sammenheng i gang med et større forskningsprosjekt om idrettens klimaavtrykk. Dette vil resultere i flere publikasjoner de neste årene.

Per tid er det publisert to artikler om denne tematikken. En studie har undersøkt hvordan norske, svenske og danske idrettsorganisasjoner setter ord på klima- og miljøutfordringene som idretten står ovenfor og hva slags løsninger og tiltak som skisseres i policydokumenter (strategiplaner, handlingsplaner mv.).

En annen studie omhandler reisevanene til og fra trening for unge fotballspillere i Sør-Øst-Norge. Denne studien har også sett nærmere på hvordan reisevaner henger sammen med kjønn, sosioøkonomisk status, alder, etnisitet og distansen mellom hjem og treningslokasjon.

Gjøre det de allerede gjør på en litt mer klima- eller miljøvennlig måte [...] eller rett og slett gjøre litt mindre [...]

Forskeren kommenterer

I grove trekk kan idrettsorganisasjoner tilnærme seg klima og miljø på to måter: Gjøre det de allerede gjør på en litt mer klima eller miljøvennlig måte (buss i stedet for fly; resirkulere i stedet for ikke), eller rett og slett gjøre litt mindre (droppe en treningsleir eller cup i utlandet; bestille litt færre trenings og konkurranseklær, litt sjeldnere). Forskningen tyder på at det er den første tilnærmingen idrettsorganisasjoner velger, og at den andre tilnærmingen oppleves å gå på bekostning av andre hensyn, som sportslig utvikling og anleggsbygging. Et viktig spørsmål for fremtiden er hvordan et redusert klima og miljøavtrykk kan – eller ikke kan – forenes med andre idrettspolitiske hensyn, som sportslig utvikling, anlegg, inkludering og økonomi.

MORTEN SANDVIK

Forsker, Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett, Norges idrettshøgskole

Foto: Espen Bratlie/Samfoto NTB

Oppsummering

Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett (FOBU) ved Norges idrettshøgskole (NIH) ble etablert i 2014. Formålet med opprettelsen av senteret var den gang å bidra til et tettere samarbeid mellom forskning og den utøvende idretten. Dette er også vårt formål i dag. Denne kunnskapsoversikten gir en oversikt over vår forskning.

Vi håper at du har latt deg inspirere til å lese videre, og at kunnskapen vi har produsert, har gitt deg noen nye perspektiver og forståelser.

Temaene FOBU har forsket på har vært vidtrekkende. Noen temaer har fått større fokus enn andre, noe som også har gjort oss ved FOBU oppmerksomme på hvor vi kan eller bør sette inn støtet de neste 10 årene.

En kort stikkordsliste over temaene vi har tatt for oss i denne kunnskapsoppsummeringen, er som følger:

Oppvekst i idretten

- Barn, der vi har satt søkelys på barns deltagelse og mulighet for utvikling og opplevelser i idrett.
- Pubertet, der vi har utforsket hvordan pubertet kan påvirke idrettsdeltakelse, prestasjon og motivasjon.
- Utbrenthet og skader blant utøvere, og særlig hvordan intensiv trening kan påvirke barn og unge, både fysisk og mentalt.
- Motivasjon og emosjoner, med vekt på psykologiske aspekter ved deltagelse i idrett, inkludert engasjement, frykt for å feile, og glede av suksess og samhold.
- Frafall, der vi særlig har undersøkt årsaker til og løsninger på å forhindre frafall fra idrett.
- Toppidrettsskoler, der vi har undersøkt hvordan det er for unge idrettsutøvere å gå på spesialiserte idrettsskoler.

Mangfold og inkludering

- Paraidrett, der vi har satt søkelys på idrettsaktiviteter for barn og unge med funksjonsnedsettelse.
- Kjønn, med særlig fokus på kjønnsdynamikker, kjønnsidentitet og kjønnsdiskriminering i barne- og ungdomsidretten.
- Inkludering og ulikhet der vi har studert hvordan ulikheter basert på etnisitet, og sosioøkonomisk status påvirker tilgang til og deltagelse i idrett.
- Trakassering, der fokuset har vært forekomst av trakassering, inkludert seksuell trakassering og krenkende atferd.

Oss «rundt» barne- og ungdomsidretten

- Trener- og utøverrelasjoner, hvor vi har undersøkt dynamikken mellom trenere og utøvere og hvordan dette påvirker barn- og unges idrettsopplevelse.
- Trening og læring, der vi har sett nærmere på pedagogiske tilnærminger og effektive treningsmetoder, i tillegg til å se på hvordan «treneren» opplever trenergjerningen på godt og på vondt.
- Prestasjon og talentutvikling, der vi har undersøkt hvordan talent identifiseres og utvikles, samt faktorer som bidrar til ytelse.
- Nettverk, der vi har analysert sosiale nettverk innen idrett og hvordan de påvirker individuelle og kollektive utfall.

Verdier, organisering og ledelse

- Organisering og arrangementer, med søkelys på hvordan idrettsarrangementer og idrettsorganisasjoner fungerer og kan forbedres for å inkludere de unges perspektiv.
- Klima og miljø, der vi har sett på hvordan barne- og ungdomsidrett kan bidra til å oppnå bærekraftsmålene.

Finnes det en rød tråd i alt dette? Vi mener at alt henger sammen med alt. Et overordnet mål med barne- og ungdomsidretten i Norge, er at «alle skal med». Idretten skal, som enkelte idrettsledere har tatt til orde for, være en inkluderingsarena, ikke en ekskluderingsarena. Likevel beskrives idretten i dag som mer profesjonalisert og mer spesialisert enn noen gang tidligere. Vi vet at allsidig idrettsaktivitet er positivt for barn og unges utvikling. Likevel ser vi at spesialiserte idrettstilbud tilbys langt tidligere, enn hva som har vært vanlig. I tillegg ser vi at den organiserte idretten for barn og unge har eskalert. Det vil si at både treningsmengde og omfang av konkurranser har økt. Dette påvirker ikke bare hverdagen til barna og ungdommene, men også foreldrene, trenerne og de frivillige.

Det er ikke så enkelt for alle å henge med på en utvikling der det kreves mer av alle. Begrensningene kan handle om økonomiske ressurser, at man er alenemor eller alenefar, ikke er godt kjent med den norske frivillighetsmodellen, eller at man rett og slett ikke har en jobb som lar seg kombinere med kjøring fra en hall til en annen, flere ganger i uka, eller å skulle påta seg et frivillig verv i klubben barna er medlemmer av. Målet om at alle skal med er altså ikke så enkelt å realisere.

Det er mange hensyn som skal tas. I takt med økende individualisering i samfunnet ellers, er det kanskje også vanskeligere å få det kollektive til å virke sammen.

Inkludering

Når det kommer til inkludering i barne- og ungdomsidretten viser forskningen at idretten står ovenfor en rekke utfordringer. Det er ikke sikkert at alle skal drive med idrett livet ut, men alle skal ha mulighet til å «starte», eventuelt også være med så lenge de ønsker, i tråd med egne ambisjoner og ønsker. Mange slutter i idretten fordi idretten blir for alvorlig eller seriøs. Dette gjelder uansett kjønn. Hvilken bakgrunn du har, har fortsatt stor betydning for hvem som kan delta, hvor lenge man har anledning til delta og hvilke muligheter den enkelte har for å utvikle seg.

Samtidig vet vi at verdiene idretten er tuftet på har stor betydning. Praktiseres verdiene idretten har vedtatt, i klubb, i idrettskretser og i særforbund, øker sjansen for at idretten i praksis blir et sted for «alle». Og selvsagt har trenere en helt avgjørende betydning i denne sammenheng. Hvordan barn og unge møtes kan bety aktiv deltakelse livet ut – eller tidlig frafall.

Betingelser

Idretten operer ikke i et vakuum. Det er også andre såkalte «stakeholders» som lar seg interessere av markedspotensialet ungdomsidretten kan ha. Diskusjonene knyttet til strømming av barne- og ungdomsidretten, er et eksempel på dette. Tilsvarende er talentidentifisering, deltagelse på camper, cuper og akademier, som henger sammen med at idretten utfordres av kommersielle krefter (og ivrige foreldre). Alt dette «rundt» barne- og ungdomsidretten handler om barn og unges betingelser for å kunne drive idrett slik barn og unge selv ønsker å drive idrett, på egne premisser. Her kreves at vi alle, forskere, idrettspraktikere og idrettspolitikere, lytter mer til barn og unges stemmer, slik at vi sammen kan etablere rammebetingelser og gi barn og unge en trygg og etisk idrett.

Bærekraft

De 17 bærekraftsmålene handler om å oppnå bærekraft sosialt, økonomisk og klimamessig. Dette treffer barne- og ungdomsidretten midt i hjertet, og det treffer også foreldre, trenere og ledere i og rundt barne- og ungdomsidretten midt i den praktiske hverdagen. Er ikke konkurranse- eller treningsopplegget barn og unge tilbys bærekraftig for de som skal være ressurser rundt barn og unge, er

sannsynligvis ikke barne- og ungdomsidretten bærekraftig for barn og unge selv. Mangler foreldre, trenere eller ledere kompetanse om barn og ungdoms behov når det gjelder motivasjon, engasjement, frykt for feil og glede av suksess, er dette ikke så bærekraftig i lengden. Her krasjer profesjonaliseringen (mer kunnskap og kompetanse til alle) gjerne med de frivilliges kapasitet til å «kunne alt om alt».

Dilemmaene er mange. Vårt håp er at kunnskapen FOBU har produsert gjennom det siste tiåret har bidratt til å belyse noen av de utfordringene og dilemmaene barne- og ungdomsidretten står ovenfor – og har belyst gleden ved å drive med idrett og de positive ringvirkningene idrettsaktivitet kan ha for barn og unge.

Kilder

Barn

Agergaard, S., Redelius, K., Strandbu, Å. Children's Rights to and in Sport: A Comparative Analysis of Organizational Policies in the Scandinavian Countries. *Soc. Sci.* 2024, 13, 216. <https://doi.org/10.3390/socsci13040216>

Hedenborg, S., Rosén, A., Thorell, G., Palmquist, O. S., & FiskergårdWerner, G. (2020). Bland knattar och minisar. *idrottsforum.org*.

Sogn, H. (2023). Ungdommers syn på filming og strømming av breddeidrett. – En intervjuundersøkelse (1/2023). <https://kudos.dfo.no/documents/77113/files/37201.pdf>

Strandbu, Å., & Bakken, A. (2024). *Barna og idretten. Organisering, verdier og sosial ulikhet* (2/2024). <https://www.nih.no/om/aktuelt/hva-skjer/2024/dokumenter/barn-og-idretten-2024.pdf>

Pubertet

Bjerring, A. W., Landgraff, H. E., Leirstein, S., Haugaa, K. H., Edvardsen, T., Sarvari, S. I., & Hallén, J. (2021). From talented child to elite athlete: The development of cardiac morphology and function in a cohort of endurance athletes from age 12 to 18. *European journal of preventive cardiology*, 28(10), 1061-1067. <https://doi.org/10.1177/2047487320921317>

Bjerring, A. W., Landgraff, H. E., Leirstein, S., Aaeng, A., Ansari, H. Z., Saberniak, J., Murbræch, K., Bruun, H., Stokke, T. M., & Haugaa, K. H. (2018). Morphological changes and myocardial function assessed by traditional and novel echocardiographic methods in preadolescent athlete's heart. *European journal of preventive cardiology*, 25(9), 1000-1007. <https://doi.org/10.1177/2047487318776>

Bjerring, A. W., Landgraff, H. E., Stokke, T. M., Murbræch, K., Leirstein, S., Aaeng, A., Brun, H., Haugaa, K. H., Hallén, J., & Edvardsen, T. (2019). The developing athlete's heart: a cohort study in young athletes transitioning through adolescence. *European journal of preventive cardiology*, 26(18), 2001-2008. <https://doi.org/10.1177/2047487319862061>

Gestsdottir, S., Svansdottir, E., Ommundsen, Y., Arnarsson, A., Arngrimsson, S., Sveinsson, T., & Johannsson, E. (2016). Do aerobic fitness and self-reported fitness in adolescence differently predict body image in young adulthood? An eight year follow-up study. *Mental Health and Physical Activity*, 10, 40-47. <https://doi.org/10.1016/j.mhpa.2015.12.001>

Grendstad, H., & Hallén, J. (2024). Effects of adding high-intensity training during an 8-week period on maximal oxygen uptake in 12-year-old youth athletes. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 34(1), e14489. <https://doi.org/10.1111/sms.14489>

Landgraff, H. E. W., & Hallén, J. (2020). Longitudinal training-related hematological changes in boys and girls from ages 12 to 15 yr. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 52(9), 1940-1947. <https://doi.org/10.1249/MSS.0000000000002338>

Landgraff, H. W., Riiser, A., Lihagen, M., Skei, M., Leirstein, S., & Hallén, J. (2020). Longitudinal changes in maximal oxygen uptake in adolescent girls and boys with different training backgrounds. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 31, 65-72. <https://doi.org/10.1111/sms.13765>

Wettengl, C., Karlsson, R., Olstad, B. H., & Gonjo, T. (2024). Load-Velocity Profile and Active Drag in Young Female Swimmers: An Age-Group Comparison. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 19(1), 44-52. <https://doi.org/10.1123/ijspp.2022-0213>

Utbrenthet og skader

Bjørndal, C. T., Bache-Mathiesen, L. K., Gjesdal, S., Moseid, C. H., Myklebust, G., & Luteberget, L. S. (2021). An examination of training load, match activities, and health problems in Norwegian youth elite handball players over one competitive season. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 635103. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.635103>

Kristensen, J. Å., Haugen, T., & Ommundsen, Y. (2023). Perceived social pressure and intention to play through injuries in junior ice hockey: The sporting environment matters. *Journal of Sports Sciences*, 41(14), 1363-1371. <https://doi.org/10.1080/02640414.2023.2273084>

Lundkvist, E., Gustafsson, H., Davis, P. A., Holmström, S., Lemyre, N., & Ivarsson, A. (2017). The temporal relations across burnout dimensions in athletes. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 28(3), 1215-1226. <https://doi.org/10.1111/sms.13000>

Pensgaard, A. M., Ivarsson, A., Nilstad, A., Solstad, B. E., & Steffen, K. (2018). Psychosocial stress factors, including the relationship with the coach, and their influence on acute and overuse injury risk in elite female football players. *BMJ open sport & exercise medicine*, 4(1), e000317. <https://doi.org/10.1136/bmjsem-2017-000317>

Saarinen, M., Phipps, D. J., & Bjørndal, C. T. (2024). Mental health in student-athletes in Norwegian lower secondary sport schools. *BMJ open sport & exercise medicine*, 10(2), e001955. <https://doi.org/10.1136/bmjsem-2024-001955>

Motivasjon og emosjoner

Bean, C., Solstad, B. E., Ivarsson, A., & Forneris, T. (2020). Longitudinal associations between perceived programme quality, basic needs support and basic needs satisfaction within youth sport: A person-centred approach. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18(1), 76-92. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2018.1462234>

Gjesdal, S., Appleton, P. R., & Ommundsen, Y. (2017). Both the "what" and "why" of youth sports participation matter; a conditional process analysis. *Frontiers in Psychology*, 8, 659. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00659>

Haraldsen, H. M., Halvari, H., Solstad, B. E., Abrahamsen, F. E., & Nordin-Bates, S. M. (2019). The role of perfectionism and controlling conditions in Norwegian elite junior performers' motivational processes. *Frontiers in Psychology*, 10, 1366. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01366>

Haraldsen, H. M., Ivarsson, A., Solstad, B. E., Abrahamsen, F. E., & Halvari, H. (2021). Composites of perfectionism and inauthenticity in relation to controlled motivation, performance anxiety and exhaustion among elite junior performers. *European Journal of Sport Science*, 21(3), 428-438. <https://doi.org/10.1080/17461391.2020.1763478>

Haraldsen, H. M., Nordin-Bates, S. M., Abrahamsen, F. E., & Halvari, H. (2020). Thriving, striving, or just surviving? TD learning conditions, motivational processes and well-being among Norwegian elite performers in music, ballet, and sport. *Roepers Review*, 42(2), 109-125. <https://doi.org/10.1080/02783193.2020.1728796>

Haraldsen, H. M., Solstad, B. E., Ivarsson, A., Halvari, H., & Abrahamsen, F. E. (2020). Change in basic need frustration in relation to perfectionism, anxiety, and performance in elite junior performers. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 30(4), 754-765. <https://doi.org/10.1111/sms.13614>

Hofseth, E., Pedersen, J. V., Jordet, G., & Toering, T. (2017). Shame-coping in professional soccer players: An exploratory interview analysis. *International Journal of Sport Psychology*, 48(2), 111-132. <https://doi.org/10.7352/ijsp.2016.48.211>

Hofseth, E., Toering, T., & Jordet, G. (2015). Shame proneness, guilt proneness, behavioral self-handicapping, and skill level: A mediational analysis. *Journal of Applied Sport Psychology*, 27(3), 359-370. <https://doi.org/10.1080/10413200.2015.1014974>

Jordalen, G., Lemyre, P.-N., & Durand-Bush, N. (2016). Exhaustion experiences in junior athletes: The importance of motivation and self-control competencies. *Frontiers in Psychology*, 7, 1867. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01867>

Jordalen, G., Lemyre, P.-N., Solstad, B. E., & Ivarsson, A. (2018). The role of self-control and motivation on exhaustion in youth athletes: A longitudinal perspective. *Frontiers in Psychology*, 9, 2449. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02449>

Ljødal, I., Olstad, B. H., & Pensgaard, A. M. (2023). Motives, Motivation, and Motivational Climate of Young Norwegian Swimmers, and their Parents' Belief. *Scandinavian sport studies forum*, 14, 151-157.

Solstad, B. E., & Lemyre, P. N. (2014). Why Coaches should Encourage Swimmers' Efforts to Succeed. *Journal of Swimming Research*, 22(1), 1-9.

Toering, T., & Jordet, G. (2015). Self-control in professional soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 27(3), 335-350. <https://doi.org/10.1080/10413200.2015.1010047>

Frafall

Bentzen, M., Hordvik, M., Stenersen, M. H., & Solstad, B. E. (2021). A longitudinal transitional perspective on why adolescents choose to quit organized sport in Norway. *Psychology of Sport and Exercise*, 56, 102015. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.102015>

Bjørndal, C. T., Andersen, S. S., & Ronglan, L. T. (2018). Successful and unsuccessful transitions to the elite level: The youth national team pathways in Norwegian handball. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13(4), 533-544. <https://doi.org/10.1177/1747954117740014>

Espedalen, L. E., & Seippel, Ø. (2022). Dropout and social inequality: Young people's reasons for leaving organized sports. *Annals of Leisure Research*, 10.1080/11745398.2022.2070512, 1-18. <https://doi.org/10.1080/11745398.2022.2070512>

Haugaasen, M., Toering, T., & Jordet, G. (2014a). From childhood to senior professional football: A multi-level approach to elite youth football players' engagement in football-specific activities. *Psychology of sport and exercise*, 15(4), 336-344. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.02.007>

Haugaasen, M., Toering, T., & Jordet, G. (2014b). From childhood to senior professional football: elite youth players' engagement in non-football activities. *Journal of Sports Sciences*, 32(20), 1940-1949. <https://doi.org/10.1080/02640414.2014.970218>

Persson, M., Espedalen, L. E., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2020). Opting out of youth sports: how can we understand the social processes involved? *Sport, Education and Society*, 25(7), 842-854. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1663811>

Røe, L., Lockert, F. G., & Lemyre, P.-N. (2016). Rapport. FOBU. Ungdom i bevegelse. Hvordan beholde flere ungdommer lengre innenfor den organiserte idretten? <https://www.nih.no/forskning/sentre/fobu/rapporter/ungdom-i-bevegelse.pdf>

Toppidrettsskoler

Berntsen, H., & Kristiansen, E. (2020). Perceptions of need-support when "having fun" meets "working hard" mentalities in the elite sport school context. *Sports Coaching Review*, 9(1), 1-23. <https://doi.org/10.1080/21640629.2018.1525862>

Bjørndal, C. T., & Gjesdal, S. (2020). The role of sport school programmes in athlete development in Norwegian handball and football. *European Journal for Sport and Society*, 17(4), 374-396. <https://doi.org/10.1080/16138171.2020.1792131>

Kristiansen, E. (2017). Walking the line: How young athletes balance academic studies and sport in international competition. *Sport in Society*, 20(1), 47-65. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1124563>

Kristiansen, E., & Houlihan, B. (2017). Developing young athletes: The role of private sport schools in the Norwegian sport system. *International Review for the Sociology of Sport*, 52(4), 447-469. <https://doi.org/10.1177/1012690215607082>

Kristiansen, E., & Stensrud, T. (2017). Young female handball players and sport specialisation: how do they cope with the transition from primary school into a secondary sport school? *British Journal of Sports Medicine*, 51(1), 58-63. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096435>

Sisjord, M. K., & Sørensen, M. (2016). Skigymnaselever - forventinger, erfaringer og utbytte. In Ø. Seippel, M. K. Sisjord, & Å. Strandbu (Eds.), *Idrett og ungdom*. Cappelen Damm Akademiske.

Sæther, S. A., Feddersen, N., Andresen, E., & Bjørndal, C. T. (2022). Balancing sport and academic development: Perceptions of football players and coaches in two types of Norwegian school-based dual career development environments. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17(6), 1270-1282. <https://doi.org/10.1177/1747954122111462>

Paraidrett

Engdahl-Høgåsen, L., & Bentzen, M. (2023). How is the participation of individuals with disabilities studied and understood in current research within the sport context? A systematic literature review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10.1080/1750984X.2023.2261115, 1-33. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2023.2261115>

Kjønn

Broch, T. B. (2015). The cultural significance of a smile: An ethnographic account of how sport media inspires girls' sport praxis. *Young*, 23(2), 154-170.

Broch, T. B. (2015). Kultursosiologiske studier av kjønn. In H. Larsen (Ed.), *Kultursosiologisk forskning*. Universitetsforlaget.

Persson, M., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2020). Fotball som kjønnnet mulighetsrom. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 44(03), 231-245. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2020-03-05>

Inkludering og ulikhet

Bakken, A., & Strandbu, Å. (2023). Idrettsdeltakelse blant ungdom-før, under og etter koronapandemien (978-82-7894-825-5). NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3063817/NOVA-Rapport-4-2023.pdf?sequence=6&isAllowed=y>

Broch, T. B. (2015). Idrett og inkludering i Akershus. Eksisterende tiltak og behov for støtte. FOBU. https://www.researchgate.net/publication/273611814_Idrett_og_inkludering_i_Akershus_eksisterende_tiltak_og_behov_for_stotte

Ehnlod, P., Jarck, H., Doherty, A., Elmoose-Østerlund, K., Fahlén, J., Gohritz, A., Ibsen, B., Nagel, S., Seippel, Ø., & Stenling, C. (2023). Developing a multi-level framework for analyzing public sports-based programmes to integrate migrants and refugees into organized sports. *Sport in Society*, 10.1080/17430437.2023.2276813, 1-21. <https://doi.org/10.1080/17430437.2023.2276813>

Espedalen, L. E., Grønkjær, K. B., & Strandbu, Å. (2021). *Minoritetsforeldre i idretten*. Rapport. FOBU. <https://www.nih.no/forskning/sentre/fobu/rapporter/rapport-minoritetsforeldre-med-forside.pdf>

Espedalen, L. E., & Strandbu, Å. (2023). Fotball, vafler, kioskvakt og dopapir. Minoritetsforeldres møter med norsk barneog ungdomsidrett. In T. Wilhelmsen, E. Berg, K.V. Evensen, G. M. Solstad, & I. M. Thorjussen (Eds.), *Bevegelsesfelleskap i oppveksten: Kritiske perspektiver på inkludering og mangfold*. Fagbokforlaget.

Gjesdal, S., & Hedenborg, S. (2021). Engaging Minority Girls in Organized Youth Sport in Norway: A Case Study of a Project That Worked. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 781142. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.781142>

Sandvik, M. R. S., G.M. (2023). Hva har Hartmut Rosa å si til idrettsforskningen? In T. Wilhelmsen, E. Berg, K.V. Evensen, G. M. Solstad, & I. M. Thorjussen (Eds.), *Bevegelsesfelleskap i oppveksten: Kritiske perspektiver på inkludering og mangfold* (10.55669/oa230109pp. 171-186). Fagbokforlaget. <https://doi.org/10.55669/oa230109>

Seippel, Ø., & Bergesen Dalen, H. (2024). Social status and sport: A study of young Norwegians. *International Review for the Sociology of Sport*, 59(3), 343-360. <https://doi.org/10.1177/1012690223120292>

Solstad, G. M., & Bakken, A. (2020). Evaluering av «Idrett for alle i Oslo». Kartleggingsrapport 2020 (8/2020). <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/2994/NOVA%20Rapport%208-2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Solstad, G. M., & Sandvik, M. R. (2024). Frivillig i idrettslag. Idrettsorganisering i spennet mellom forening og forretning (4/2024). NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3129457/NOVA-Rapport-4-2024.pdf?sequence=1>

Solstad, G. M., Sandvik, M. R., & Sletten, M. A. (2022). Deltakelse, trivsel og inkludering i barne- og ungdomsidretten. Delrapport fra forskningen om Idrett for alle i Oslo (1/2020). <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/2838461/NOVA-Rapport-1-2022.pdf?sequence=5>

Solstad, G. M., Sandvik, M. R., & Sletten, M. A. (2022). Deltakelse, trivsel og inkludering i barne- og ungdomsidretten. Delrapport fra forskningen om Idrett for alle i Oslo.

Strandbu, Å., Bakken, A., & Sletten, M. A. (2019). Exploring the minority-majority gap in sport participation: different patterns for boys and girls? In *Sport, Outdoor Life and the Nordic World* (10.1080/17430437.2017.1389056p. 92-110). Routledge. <https://doi.org/10.1080/17430437.2017.1389056>

Strandbu, Å., Stefansen, K., Smette, I., & Seippel, Ø. (2021). Ungdomsidrettens spenninger. In G. Ødegård & W. Pedersen (Eds.), *Ungdommen* (pp. 135-152). Cappelen Damm Akademisk.

Strandbu, Å., Gulløy, E., Andersen, P. L., Seippel, Ø., & Dalen, H. B. (2017). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(2), 132-151.

Trakassering

Sandvik, M. R., Aune, L. S., Strandbu, Å., & Sogn, H. (2022). FOBU. Trygg på trening med Redd Barna. Første delrapport i et følgeforskningsprosjekt. <https://kudos.dfo.no/documents/77104/files/37192.pdf>

Solstad, G. M., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2022). An Eliasian analysis of students' views on guidelines against sexual harassment and abuse in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 57(7), 1078-1094. <https://doi.org/10.1177/10126902211053539>

Stefansen, K., Solstad, G. M., Strandbu, Å., & Hansen, M. (2019). Young athletes' perceptions of coach-athlete sexual relationships: Engaging With Competing Ethics. *Sociology of Sport Journal*, 36(4), 339-346. <https://doi.org/10.1123/ssj.2019-0007>

Strandbu, Å., Solstad, G. M., Stefansen, K., & Frøyland, L. R. (2023). Seksuell trakassering og andre krenkelses i ungdomsidretten: Forekomst og mønstre i utsatthet. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 4(1), 1-17. <https://doi.org/10.18261/ntu.4.1.2>

Strandbu, Å., Solstad, G. M., Stefansen, K., & Sandvik, M. R. (2022). Sexual harassment or just coaching? Sport students making sense of possibly sexualising coach behaviours. *Social Sciences*, 11(12), 543.

Trener-utøver relasjon

Berntsen, H., & Kristiansen, E. (2019a). Guidelines for need-supportive coach development: The Motivation Activation Program in Sports (MAPS). *International Sport Coaching Journal*, 6(1), 88-97. <https://doi.org/10.1123/iscj.2018-0066>

Berntsen, H., & Kristiansen, E. (2019b). Successful coach learning: Digital workbook informed by pedagogical principles. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 14(3), 310-323. <https://doi.org/10.1177/1747954119835439>

Broch, T. B. (2015). What can Al Pacino teach Norwegian youth athletes? A Norwegian coach's ritual use of Hollywood media to produce team culture. *Sociology of Sport Journal*, 32(2), 183-200. <https://doi.org/10.1123/ssj.2013-0133>

Gjesdal, S., Haug, E. M., & Ommundsen, Y. (2019). A conditional process analysis of the coach-created mastery climate, task goal orientation, and competence satisfaction in youth soccer: The moderating role of controlling coach behavior. *Journal of Applied Sport Psychology*, 31(2), 203-217. <https://doi.org/10.1080/10413200.2017.1413690>

Gjesdal, S., Stenling, A., Solstad, B. E., & Ommundsen, Y. (2019). A study of coach-team perceptual distance concerning the coach-created motivational climate in youth sport. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 29(1), 132-143. <https://doi.org/10.1111/sms.13306>

Gjesdal, S., Wold, B., & Ommundsen, Y. (2019). Promoting additional activity in youth soccer: A half-longitudinal study on the influence of autonomy-supportive coaching and basic psychological need satisfaction. *Journal of Sports Sciences*, 37(3), 268-276. <https://doi.org/10.1080/02640414.2018.1495394>

Hansen, P. Ø., & Andersen, S. S. (2014). Coaching elite athletes: How coaches stimulate elite athletes' reflection. *Sports Coaching Review*, 3(1), 17-32. <https://doi.org/10.1080/21640629.2014.901712>

McNeill, K., Durand-Bush, N., & Lemyre, P.-N. (2017). Understanding coach burnout and underlying emotions: A narrative approach. *Sports Coaching Review*, 6(2), 179-196. <https://doi.org/10.1080/21640629.2016.1163008>

McNeill, K., Durand-Bush, N., & Lemyre, P.-N. (2018). Thriving, depleted, and at-risk Canadian coaches: Profiles of psychological functioning linked to self-regulation and stress. *International Sport Coaching Journal*, 5(2), 145-155. <https://doi.org/10.1123/iscj.2017-0042>

McNeill, K., Durand-Bush, N., & Lemyre, P.-N. (2020). Can learning self-regulatory competencies through a guided intervention improve coaches' burnout symptoms and well-being? *Journal of Clinical Sport Psychology*, 14(2), 149-169. <https://doi.org/10.1123/jcsp.2018-0019>

Ommundsen, Y., Solstad, B. E., Høigaard, R., & Wold, B. (2018). Mestrer jeg trenerollen? Validitet og reliabilitet i en skala til måling av mestringstro i et utvalg norske breddefotballtrenere. In T. Haugen & R. Høigaard (Eds.), *Trender i idrettspsykologisk forskning i Skandinavia*. Cappelen Damm Akademisk.

Ronglan, L. T. (2016). Å trene ungdom: En sosiokulturell tilnærming. In Ø. Seippel, M. K. Sisjord, & Å. Strandbu (Eds.), *Ungdom og idrett*. Cappelen Damm Akademiske.

Solstad, B. E., Granerud, M., Haraldsen, H. M., Gustafsson, H., & Knight, C. J. (2022). An exploration of reciprocity between female athletes and their coach in elite junior swimming: a shared reality theory perspective. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 14(4), 545-563. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2021.1941211>

Solstad, B. E., Ivarsson, A., Haug, E. M., & Ommundsen, Y. (2018). Youth sport coaches' well-being across the season: The psychological costs and benefits of giving empowering and disempowering sports coaching to athletes. *International Sport Coaching Journal*, 5(2), 124-135. <https://doi.org/10.1123/iscj.2017-0026>

Solstad, B. E., Larsen, T. M. B., Holsen, I., Ivarsson, A., Ronglan, L. T., & Ommundsen, Y. (2018). Pre-to post-season differences in empowering and disempowering behaviours among youth football coaches: A sequential mixed-methods study. *Sports Coaching Review*, 7(2), 113-141. <https://doi.org/10.1080/21640629.2017.1361166>

Solstad, B. E., & Lemyre, P. N. (2014). Why Coaches should Encourage Swimmers' Efforts to Succeed. *Journal of Swimming Research*, 22(1), 1-9.

Solstad, B. E., Stenling, A., Ommundsen, Y., Wold, B., Heuzé, J.-P., Sarrazin, P., Castillo, I., Cruz, J., Hall, H., & Papaioannou, A. (2020). Initial psychometric testing of the coach-adapted version of the empowering and disempowering motivational climate questionnaire: A Bayesian approach. *Journal of Sports Sciences*, 38(6), 626-643. <https://doi.org/10.1080/0264044.2020.1722575>

Solstad, B. E., Søvik, M. L., Larsen, T. M., & Ommundsen, Y. (2022). A Coach Education Initiative in the Context of Norwegian Grassroots Football: Implementation and Lessons Learned. In T. M. Leeder (Ed.), *Coach Education in Football: Contemporary Issues and Global Perspectives*.

Solstad, B. E., van Hove, A., & Ommundsen, Y. (2015). Social-contextual and intrapersonal antecedents of coaches' basic need satisfaction: The intervening variable effect of providing autonomy-supportive coaching. *Psychology of Sport and Exercise*, 20, 84-93. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.05.001>

Van Hove, A., Larsen, T., Sovik, M., Wold, B., Heuzé, J. P., Samdal, O., Ommundsen, Y., & Sarrazin, P. (2015). Evaluation of the Coaches Educators training implementation of the PAPA project: A comparison between Norway and France. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 25(5), e539-e546. <https://doi.org/10.1111/sms.12352>

Trening og læring

Andersen, S. S., Hansen, P. Ø., & Hærem, T. (2015). How elite athletes reflect on their training: strong beliefs—ambiguous feedback signals. *Reflective practice*, 16(3), 403-417. <https://doi.org/10.1080/14623943.2015.1052387>

Jørgensen, H., Lemyre, P.-N., & Holt, N. (2020). Multiple learning contexts and the development of life skills among Canadian junior national team biathletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32(4), 392-415. <https://doi.org/10.413200.2019.1570570>

Seippel, Ø. (2016). Sprek, vakker og kjedelig? Trening og mening blant ungdom: 1985-2013. In Ø. Seippel, M. K. Sisjord, & Å. Strandbu (Eds.), *Idrett og ungdom*. Cappelen Damm Akademiske.

Sletten, M. Aa., Strandbu, Å., & Gilje, Ø. (2015) Idrett, dataspilling og skole – konkurrerende eller «på lag»? *Norsk pedagogisk tidsskrift*. 5(99):334-350.

Strandbu, Å., Stefansen, K., & Wiig, C. (2017). Læring i idrett og skole In O. Erstad & I. Smette (Eds.), *Ungdomsskole og ungdomsliv. Læring i skole, hjem og fritid* (pp. 136-149). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Øydna, M. L., & Bjørndal, C. T. (2023). Youth athlete learning and the dynamics of social performance in Norwegian elite handball. *International Review for the Sociology of Sport*, 58(6), 1030-1049. <https://doi.org/10.1177/10126902221140844>

Prestasjon- og talentutvikling

Andersen, S. S., Bjørndal, C. T., & Ronglan, L. T. (2015). The ecology of talent development in the Nordic elite sport model. In *Managing elite sport systems: research and practice* (pp. 49-66).

Andersen, S. S., Houlihan, B., & Ronglan, L. T. (2015). Systems and the development of elite athletes. In *Managing elite sport systems: research and practice* (pp. 3-15). Routledge.

Bjørndal, C. T., Luteberget, L. S., & Holm, S. (2018). The relationship between early and senior level participation in international women's and men's handball. *Journal of Human Kinetics*, 63(1), 73-84. <https://doi.org/10.2478/hukin-2018-0008>

Bjørndal, C. T., Luteberget, L. S., Till, K., & Holm, S. (2018). The relative age effect in selection to international team matches in Norwegian handball. *PLoS one*, 13(12), e0209288. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209288>

Bjørndal, C. T., & Ronglan, L. T. (2018). Orchestrating talent development: Youth players' developmental experiences in Scandinavian team sports. *Sports Coaching Review*, 7(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/21640629.2017.1317172>

Bjørndal, C. T., & Ronglan, L. T. (2021). Engaging with uncertainty in athlete development—orchestrating talent development through incremental leadership. *Sport, Education and Society*, 26(1), 104-116. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1695198>

Bjørndal, C. T., Ronglan, L. T., & Andersen, S. S. (2017). Talent development as an ecology of games: a case study of Norwegian handball. *Sport, Education and Society*, 22(7), 864-877. <https://doi.org/10.1080/13573322.2015.1087398>

Hansen, P. Ø. (2015). Managing core processes in elite athlete development. In S. S. Andersen, B. Houlihan, & L. T. Ronglan (Eds.), *Managing elite sport systems: research and practice* (pp. 89-106).

Hansen, P. Ø., Breivik, G., & Loland, S. (2019). *Er det greit så lenge det er lov? En kartlegging av verdier og holdninger til doping og antidoping i norsk idrett*. <https://www.nih.no/contentassets/16bce01b8c-61457faf3226c3b34876f5/er-det-greit-sa-lenge-det-er-lov-.pdf>

Haraldsen, H. M., Abrahamsen, F. E., Solstad, B. E., & Halvari, H. (2021). Narrative Tensions in Strained Elite Junior Performers' Experiences of Becoming Elite Performers. 10.3389/fpsyg.2021.645098. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.645098>

Herrebrøden, H., & Bjørndal, C. T. (2022). Youth international experience is a limited predictor of senior success in football: The relationship between U17, U19, and U21 experience and senior elite participation across nations and playing positions. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 135. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.875530>

Hofseth, E., Toering, T., Jordet, G., & Ivarsson, A. (2017). Self-evaluation of skills and performance level in youth elite soccer: Are positive self-evaluations always positive? *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 6(4), 370-383. <https://doi.org/10.1037/spy0000094>

Jordet, G. (2015). Psychological characteristics of expert performers. In *Routledge handbook of sport expertise* (pp. 106-120). Routledge.

Kristensen, J. Å., Skilbred, A., Abrahamsen, F. E., Ommundsen, Y., & Loland, S. (2022). Performance-enhancing and health-compromising behaviors in youth sports: A systematic mixed-studies review. *Performance Enhancement & Health*, 10(4), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.peh.2022.100237>

Kristiansen, E. (2016). Norway. In E. Kristiansen, M. M. Parent, & B. Houlihan (Eds.), *Elite youth sport policy and management: a comparative analysis* (pp. 80-95). Taylor & Francis.

Røsten, S., Sæther, S. A., Aspvik, N. P., & Bjørndal, C. T. (2024). Embedded, Embodied, Enculturated, and Enabling Processes: The Identification and Evaluation of Sporting Talent by Ice Hockey Coaches in Norwegian Youth National Teams. *International Sport Coaching Journal*, 1(aop), 1-11. <https://doi.org/10.1123/iscj.2022-0058>

Sandvik, M. R., Loland, S., & Strandbu, Å. (2016). Talking doping: a frame analysis of communication about doping among talented, young, Norwegian road cyclists. *Sociology of Sport Journal*, ifirst, 1-31. doi:<http://dx.doi.org/10.1123/ssj.2016-0073>

Toering, T. (2017). Eventual sport performance level: What about the role of type of sport, perception of critical life events, and practice quality? *Progress in Brain Research*, 232, 181-185.

Nettverk – foreldre og jevnaldrende

Kristiansen, E., Roberts, G. C., & Lemyre, P.-N. (2017). The Sport Parents' and Entourage's Perspectives. In *Routledge handbook of sports event management* (pp. 183-202). Routledge.

Seippel, Ø., & Bergesen Dalen, H. (2024). Social status and sport: A study of young Norwegians. *International Review for the Sociology of Sport*, 59(3), 343-360. <https://doi.org/10.1177/1012690223120292>

Skilbred, A., Loland, S., & Strandbu, A. (2024). Young networked athletes and performance-enhancing substances: who are the actors in their network, and how do the actors shape athletes' meaning-making? *European Journal for Sport and Society*, 1-20.

Stefansen, K., Smette, I., & Strandbu, Å. (2016). "De må drive med noe": Idrettens mening i ungdomstida, fra foreldres perspektiv. In Ø. Seippel, M. K. Sisjord, & Å. Strandbu (Eds.), *Ungdom og idrett*. Cappelen Damm Akademiske.

Stefansen, K., Smette, I. & Strandbu, Å. (2016). "Understanding the increase in parents' involvement in organized youth sports." *Sport, Education & Society* <http://dx.doi.org/10.1080/13573322.2016.1150834>

Strandbu, Å., Bakken, A., & Stefansen, K. (2020). The continued importance of family sport culture for sport participation during the teenage years. *Sport, Education and Society*, 25(8), 931-945. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1676221>

Strandbu, Å., Stefansen, K., & Smette, I. (2016). En plass i jevnaldersfellesskapet. Idrettens betydning i ungdomstida. In Ø. Seippel, M. K. Sisjord, & Å. Strandbu (Eds.), *Ungdom og idrett*. Cappelen Damm Akademiske.

Strandbu, Å.; Bakken, A.; Stefansen, K. (2019). The continued importance of family sport culture for sport participation during the teenage years. *Sport, Education and Society*. E-first publication. <http://doi.org/10.1080/13573322.2019.1676221>

Strandbu, Å., Stefansen, K., Smette, I., & Sandvik, M. R. (2017). Young people's experiences of parental involvement in youth sport. *Sport, Education and Society*. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/13573322.2017.1323200>

Organisering og arrangementer

Krieger, J., & Kristiansen, E. (2016). Ideology or reality? The awareness of educational aims and activities amongst German and Norwegian participants of the first summer and winter Youth Olympic Games. *Sport in Society*, 19(10), 1503-1517. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1133604>

Kristiansen, E. (2015). Competing for culture: Young Olympians' narratives from the first winter Youth Olympic Games. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13(1), 29-42. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2012.756259>

Kristiansen, E., Strittmatter, A.-M., & Skirstad, B. (2016). Stakeholders, challenges and issues at a co-hosted youth Olympic event: lessons learned from the European Youth Olympic Festival in 2015. *The international journal of the history of sport*, 33(10), 1152-1168. <https://doi.org/10.1080/09523367.2016.1238822>

Parent, M. M., Kristiansen, E., Skille, E. Å., & Hanstad, D. V. (2015). The sustainability of the Youth Olympic Games: Stakeholder networks and institutional perspectives. *International Review for the Sociology of Sport*, 50(3), 326-348. <https://doi.org/10.1177/1012690213481467>

Sand, T. S., Strittmatter, A.-M., & Hanstad, D. V. (2017). 2016 Winter Youth Olympic Games: planning for a volunteer legacy. *International journal of sport management and marketing*, 17(4-6), 242-260. <https://doi.org/10.1504/IJSMM.2017.087444>

Smeland, F., & Seippel, Ø. (2015). For vi kommer ikke til å sitte i styret i all evighet. *En studie av norske fotballklubbens arbeid med Kvalitetsklubb*. Oslo: Forskningscenter for barne-og ungdomsidrett/NFF.

Strittmatter, A.-M. (2016). Defining a problem to fit the solution: A neo-institutional explanation for legitimising the bid for the 2016 Lillehammer winter Youth Olympic Games. *International journal of sport policy and politics*, 8(3), 421-437. <https://doi.org/10.1080/19406940.2016.1138990>

Strittmatter, A.-M. (2017). A neo-institutionalist analysis of sport event leveraging strategies and tactics. *International journal of sport management and marketing*, 17(4-6), 261-282. <https://doi.org/10.1504/IJSM.2017.087442>

Strittmatter, A.-M. (2020). *Ung medbestemmelse i norsk idrett: Evaluerings- og utredningsarbeid om barrierene og behovene for å øke ung medbestemmelse i særforbund og idrettskretser*. Rapport. FOBU.

Strittmatter, A.-M., Bodemar, A., & Solstad, S. B. (2023). *Ungt lederskap i idretten. Forskningsrapport om funksjonen til ungdomsutvalg og lederkurs for ungdom 15-19 år*. Rapport. FOBU. <https://www.nih.no/forskning/sentre/fobu/rapporter/ung-lederskap-i-idretten---2024.pdf>

Strittmatter, A.-M., Hanstad, D. V., & Skirstad, B. (2021). Facilitating sustainable outcomes for the organization of youth sports through youth engagement. *Sustainability*, 13(4), 2101.

Strittmatter, A.-M., & Skille, E. Å. (2017). Boosting youth sport? Implementation of Norwegian youth sport policy through the 2016 Lillehammer Winter Youth Olympic Games. *Sport in Society*, 20(1), 144-160. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1124568>

Strittmatter, A.-M., Skille, E. Å., Stenling, C., & Fahlén, J. (2024). Structural and Cultural Othering: An Organizational Culture Perspective on Young People's Participation in Decision-making in Sport Organizations. *Young*, 10.1177/11033088241237386, 11033088241237386. <https://doi.org/10.1177/11033088241237386>

Strittmatter, A.-M., Stenling, C., Skille, E., & Fahlén, J. (2024). Youth representatives as agents of institutional change: the circumscribing effects of role prescriptions in sport governance. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10.1080/19406940.2024.2356593, 1-15. <https://doi.org/10.1080/19406940.2024.2356593>

Klima og miljø

Laxdal, A., Johansen, B. T., Bere, E., & Solstad, B. E. (2022). Towards More Sustainable Sports: Analyzing the Travel Behavior of Adolescent Soccer Players in Southern Norway. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(15), 9373. <https://doi.org/10.3390/ijerph19159373>

Sandvik, M. R., & Seippel, Ø. (2023). Framing of environmental issues in voluntary sport organizations. *Environmental Politics*, 32(2), 294-315. <https://doi.org/10.1080/09644016.2022.2075152>

Foto: iStock

Finansiering/ samarbeidspartnere

- Akershus idrettskrets
- Antidoping Norge
- Barne-, ungdoms- og familie-
direktoratet (Bufdir)
- Beitostølen Helseportsenter
(BHSS)
- Buskerud idrettskrets
- CICERO - Senter for klimaforskning
- EU og Erasmus+
- FIFA
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus
- Gymnastik- og idrottshögskolan
(Sverige)
- Høgskolen Lillehammer
- Høgskulen Sogn og Fjordane
- Insitutt for fysisk prestasjonsevne,
NIH
- Insitutt for idrett og samfunns-
vitenskap, NIH
- Kulturdepartementet (KUD)
- Kunsthøgskolen i Oslo (KHIO)
- Malmö universitet (Sverige)
- Nasjonal kompetansetjeneste
for barn og unge med funksjons-
nedsettelse (NKBUF)
- Norges forskningsråd (NFR)
- Norges fotballforbund
- Norges håndballforbund
- Norges idrettsforbund (NIF)
- Norges skiforbund
- Norsk toppfotballsenter
- Olympiatoppen
- Redd Barna
- Rikshospitalet
- Stiftelsen Hesteforskning
- Stiftelsen Hestforsk (Sverige)
- Telemarkforskning
- The Joint Committee for Nordic
research councils in the Humanities
and Social Sciences (NOS HF)
- UEFA
- Universitat Autònoma de Barcelona
(Spania)
- Université Joseph Fourier
(Frankrike)
- University of Birmingham (UK)
- Universitetet i Bergen (UiB)
- University of Michigan (USA)
- University of Thessaly (Hellas)
- University of Valencia (Spania)
- University of Washington (USA)
- Velferdsinstituttet NOVA, OsloMet
- Vetenskapsrådet (Sverige)
- York St John (UK)
- Aalborg Universitet (Danmark)
- Aarhus Universitet (Danmark)

